

Kunnskapsdepartementet

Vår dato: 13. juni 2023

Fleksibel utdanning Norges innspill til Stortingsmelding om profesjonsutdanningene

Fleksibel utdanning Norge er den ledende interesseorganisasjonen for aktører som utvikler og tilbyr fleksibel og desentralisert utdanning og opplæring. Vi har 70 medlemmer og representerer hele utdanningsspekteret; fra de store universitetene til de minste nettskolene; de private, ideelle og de offentlige; lokale, regionale og nasjonale kompetanseaktører. Sammen arbeider vi for at god utdanning og opplæring skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av bosted, livssituasjon og individuelle behov.

Grunnlagsnotatet beskriver mange sentrale utfordringer som våre medlemmer står overfor. Vi vil imidlertid påpeke det som var tydelig skrevet i *Utsynsmeldingen*, at utdanningssystemet ikke alene kan dekke arbeidslivets behov for kompetanse. I dette samspillet mellom utdanningssystemet og arbeidslivet er det viktig å merke seg at det også finnes andre bidragsyttere. For eksempel, studiesentre og andre ideelle aktører. Vi har flere medlemmer i denne kategorien med flere eksempler hvor de samarbeider tett med utdanningsinstitusjoner for å håndtere lokale utfordringer.

Det er viktig å skape insentiver for slikt samarbeid. UH-sektoren kan i samspill med andre aktører nå ut til grupper i samfunnet som ellers ikke ville ha vurdert å ta en utdanning, eller de som står utenfor arbeidslivet.

I tillegg til andre insentiver kan det være nødvendig å øremerke midler til fleksible og desentraliserte studier for å sikre at god utdanning blir tilgjengelig for alle uavhengig av bosted og livssituasjon. Dette er essensielt for å engasjere grupper som ellers ikke ville vurdert å ta utdanningene.

Vi utdyper innspillet ved å svare på følgende spørsmål:

Korleis fungerer samarbeidet mellom arbeidsliv og utdanning? Kva skal til for å få til godt samarbeid og kva barrierar finst det?

Det finnes mange gode eksempler på samarbeid som fungerer bra, men det mangler en systematisk tilnærming til det. I mange tilfeller ser vi at ildsjeler og personlige relasjoner er utgangspunktet for samarbeidet. Vi mener at det må gis insentiver både til arbeidslivet og til institusjonene for å sikre gode og langsiktige samarbeid. Som *Arbeidslivsrelevansmeldingen* påpekte, er det krevende for arbeidsgivere å navigere i utdanningssystemet, og det er krevende for utdanningssystemet å tilpasse seg et arbeidsliv i rask endring.

Kvalitetstilbud kan leveres gjennom samarbeid, men det krever ofte ekstra innsats for utvikling og tilrettelegging (se nedenfor for et eksempel fra Lovisenberg diakonale høyskole). Uten insentiver er det vanskelig å prioritere.

Korleis fungerer dialogen mellom universitet og høgskular og arbeidsliv/samfunn, og er det tiltak som kan bidra til god dialog om kvalitet og relevans i utdanningane.

Det kan bygges gode relasjonar, og det finnes eksemplar hvor dette fungerer godt. Blant våre medlemmer ser vi en høg grad av samarbeid og gode relasjonar (vi gir eksemplar nedenfor), der kvalitet er en sentral fellesoppgave. Det vi mener er viktigst, er å skape fellesarenaer som stimulerer til samarbeid mellom ulike aktører som har samme nedslagsfelt.

For å kunne imøtekomme lokale behov er det viktig å bruke lokale aktører og krefter som har gode relasjonar i lokalsamfunnet og kjenner den lokale befolkningens behov.

Kva er barrierane for å få til fleksibel og desentralisert utdanning?

En gjennomgående utfordring som våre medlemmer rapporterer, er mangelen på forutsigbar finansiering for fleksibel og desentralisert utdanning.

Som det ble nevnt i *Utsynsmeldingen*, "fleksible utdanningar kan i mange tilfeller innebære høgere kostnader enn tilsvarende utdanning i et ordinært fulltidsstudium." Fleksible utdanningar av høg kvalitet kan kreve betydelige investeringar i tid og ressurser før studiet kan starte. Dette stiller krav til forutsigbarhet i finansieringen. Spesielt innenfor høgere utdanning kan korte moduler være relativt dyrere enn mer omfattende tilbud, da de krever omtrent like mye administrasjon, men gir mindre økonomisk avkastning. Å imøtekomme arbeidslivets behov på denne måten krever derfor økonomisk tilrettelegging. Utdanningstilbyderne kan ikke bære denne kostnaden alene.

Har de gode døme på fleksible og desentraliserte utdanningstilbod i profesjonsutdanningar?

Høgskolesenteret i Kongsvinger (HiK) og Høgskolen i Innlandet tilbyr i dag sykepleierutdanning, hvor de i 2021 ble rangert først for de mest tilfredse studentene innen sykepleierutdanning i studentbarometeret. Antall studieplasser har vært stabilt, men det er et ønske og kapasitet til å øke antallet. Samarbeidet har eksistert siden 1998, og modellen fungerer bra.

HiK er et studiesenter som har god kontakt med det lokale arbeidslivet og kan tilby gode praksisplasser for studentene. Praksisplasser på sykehusene i distriktene er til nytte for studentene, her er det bedre kapasitet for praksisstudenter med gode muligheter for oppfølging, men også viktig for fagmiljøet på sykehuset og for akademiet.

Rundt 40% av studentene som tar dette tilbudet bor lokalt.

Lister Kompetanse, Setesdal, Østre Agder og Universitet i Agder

Høsten 2022 ble det startet opp desentralisert barnehagelærerutdanning i regionene Lister, Setesdal og Østre Agder i samarbeid med Universitetet i Agder. Studietilbudet er basert på et lokalt behov og har støtte fra fylkeskommunen for å dekke praksiskostnader, lokale undervisningssteder og en regional faglig/administrativ koordinator.

Fylkeskommunen finansierte tilbudet delvis med forventning om at regionene skulle finne lokal finansiering. En del av finansieringen er nå på plass fra Kunnskapsdepartementets tildeling for desentraliserte og fleksible

studier, men Lister Kompetanse jobber fortsatt med å få på plass resten av budsjettet. Totalt har studiet 30 plasser i Lister, Setesdal og Østre Agder.

At tilbudet er tilgjengelig lokalt, har stor betydning for studentene. Lister Kompetanse, utdanningscenteret involvert i dette studietilbudet, har fått tilbakemelding fra en student: "Hadde jeg ikke fått dette tilbudet, ville jeg aldri ha fått det til."

Dette eksemplet viser at utdanningstilbudet er viktig for regionen, men det er en krevende å finansiere arbeidet. Behovet i regionen er tydelig både for å beholde og tiltrekke seg lokal arbeidskraft lokalt og for studenter som ikke har mulighet til å følge et tradisjonelt studieløp. Studiene kan bidra til å løse utfordringer, men uforutsigbarhet i økonomien gjør jobben svært utfordrende.

Lovisenberg diakonale høgskole (LDH)

På LDH har de gjennomført et prosjekt innen «respirasjonsstøttende behandling» for intensiv sykepleie. I 2022-2023 utviklet LDH i samarbeid med akuttklinikken ved Oslo Universitetssykehus, et helhetlig pedagogisk læringsdesign som gir mulighet for fleksibel og individuelt tilpasset læring. Samtidig har prosjektet mål om å opprettholde og heve kompetanse for helsepersonell som arbeider med pasienter med behov for respirasjonsstøttende beholdning. Prosjektet skal øke kvaliteten av studenters læring (Master studenter) og dekke behov for kompetanseheving av praksisveiledere. Prosjektet er utdanning og livslang læring i ett.

Læringsprogrammet er nettbasert og legger til rette for fleksibel, asynkron læring uavhengig av tid, sted, tempo eller medium. Den ble utviklet for å unngå **kvalitetsutfordringer** ved at store deler av studentenes overføring av teori til praktisk handling skjer under veiledning av praksisveiledere med liten grad av kontroll fra utdanningens side på hva som læres eller hvilket kunnskapsgrunnlag som ligger til grunn for læring i praksisstudier. Stort sett er praksisveiledere gode rollemodeller med et solid forankret kunnskapsgrunnlag som arbeider i en kunnskapsbasert praksis. Likevel er det variasjoner i faglighet og engasjement, og praksisveilederes mulighet for kompetanseheving og tilgang til oppdatert kunnskap. Det er med andre ord vanskelig å sikre kvalitet gjennom likeverdige og gode lærings situasjoner for alle studenter.

Hensikten i dette prosjektet var å utvikle og gjennomføre et nytt læringsdesign, hvor både for studenter og praksisveiledere har tilgang til samme oppdaterte kunnskapsgrunnlaget.

I denne første gjennomføringen har ca. 70 studenter og 15 veiledere tatt i bruk læringsprogrammet, og tilbakemeldingene fra både studenter og veiledere har vært positive. For studentene er det nyttig å ha tilgang til informasjon asynkront, slik at de kan se det igjen ved behov. Praksisveiledere opplever utfordringer med å finne tid til å gjøre det, selv om det er en nyttig oppfriskning av deres kunnskap. Programmet legger til rette for et felles kunnskapsgrunnlag for praksisveiledning.

LDH sier at denne modellen kan brukes bredt i forskjellige utdanninger de tilbyr, og i neste steg vil det bli gjennomført forskning om læringsutbyttet av programmet høsten 2023. Til tross for positive tilbakemeldinger er det viktig å notere at denne type utviklingen er ressurskrevende. Det er også viktig å anerkjenne at nye fleksible løsninger som denne i profesjonsutdanninger er en stor omstillingsprosess for institusjonen og for arbeidslivet.

Kva verkemiddel kan vi bruke for at profesjonsutdanningane tiltrekkjer seg studentar frå begge kjønn og ulike føresetnader og bakgrunnar? Kva bør rolla til offentlege styresmakter vere i dette arbeidet?

For å tiltrekke et mangfold av studenter må vi ha et mangfold av utdanningsmuligheter tilgjengelig. Å tiltrekke seg mangfold i profesjonsutdanninger krever at man når ut med informasjon om utdanningsmuligheter til grupper som er etterspurt. Her er det viktig å ha et mangfold av tilbydere som når bredere ut til grupper de tradisjonelle utdanningsveier ikke fanger opp. **Vi mener at et mangfoldig tilbydermarked er nødvendig for at arbeidslivet og den enkelte skal få tilgang på nødvendig kompetanse og for å øke mangfoldet i profesjonene.** Alle gode krefter må inkluderes: offentlige og private aktører; nasjonale og lokale. Det er også viktig å skape fellesarenaer for disse forskjellige aktører som stimulerer til samarbeid på tvers.

Vi stiller oss til disposisjon for dialog og utdyping av våre innspill.

Med vennlig hilsen

Eleni Simeou Askim
Daglig leder
Fleksibel utdanning Norge